

УДК 351.72

З. В. ГБУР,

*кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри економічної політики та врядування,
Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ВІДПЛИВ ІНТЕЛЕКТУ ТА МОЛОДОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ ЯК ЧИННИК НЕБЕЗПЕКИ ІСНУВАННЯ НАЦІЇ

Автором з'ясовано особливості впливу інтелекту та молоді робочої сили як чинника небезпеки існування нації, проаналізовано динаміку зайнятого та безробітного населення України впродовж 2010–2016 рр. Наведено структуру безробіття за віковими групами в 2016 р. та причини й передумови молодіжного безробіття в Україні. Обґрунтовано освітню міграцію української молоді. Висвітлено причини прийняття рішення про продовження освіти за кордоном серед української молоді, зокрема: можливість побачити світ, знайти нових друзів, досягнення більшої конкурентоспроможності на західному ринку праці, хороші умови праці та високий рівень життя за кордоном, висока якість навчання за кордоном, досягнення більшої конкурентоспроможності на ринку праці.

Ключові слова: економічна безпека, міграція, молодь, національна безпека, освітня еміграція, трудова еміграція.

Z. V. HBUR,

Ph.D in Public Administration, Doctoral Student of Department of Economic Policy and Governance, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

INTELLIGENCE AND YOUTH OF WORKING FORCE AS A FACTOR OF DANGER OF NATION EXISTENCE

The article outlines the peculiarities of the outflow of intelligence and young labor force as a factor of the danger of the existence of a nation. The dynamics of the employed and unemployed population of Ukraine during 2010–2016 is analyzed. The structure of unemployment by age groups is given in 2016. The reasons and preconditions of youth unemployment in Ukraine are presented. Educational migration of Ukrainian youth is substantiated. The reasons for the decision to continue education abroad among Ukrainian youth are: the opportunity to see the world, find new friends, achieve greater competitiveness in the western labor market, good working conditions and a high standard of living abroad, high quality of studying abroad, achievement of a greater competitiveness in the labor market.

Key words: economic security, migration, youth, national security, educational emigration, labor emigration.

З. В. ГБУР,

кандидат наук государственного управления, докторант кафедры экономической политики и управления, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

ОТТОК ИНТЕЛЛЕКТА И МОЛОДОЙ РАБОЧЕЙ СИЛЫ КАК ФАКТОР ОПАСНОСТИ СУЩЕСТВОВАНИЯ НАЦИИ

Автором выяснены особенности оттока интеллекта и молодой рабочей силы как фактора опасности существования нации, проанализирована динамика занятого и безработного населения Украины на протяжении 2010–2016 гг. Представлена структура безработицы по возрастным группам в 2016 г., указаны причины и предпосылки молодежной безработицы в Украине. Обосновано образовательную миграцию украинской молодежи. Рассмотрены причины принятия решения о продолжении образования за рубежом среди украинской молодежи, в частности: возможность увидеть мир, найти новых друзей, достижения большей конкурентоспособности на западном рынке труда, хорошие условия труда и высокий уровень жизни за границей, высокое качество обучения за рубежом, достижения большей конкурентоспособности на рынке труда.

Ключевые слова: экономическая безопасность, миграция, молодежь, национальная безопасность, образовательная эмиграция, трудовая эмиграция.

Постановка проблеми. Сьогодні національна та економічна безпека України вимагає захищеності життєво важливих інтересів усіх верств населення, зокрема молоді, за рахунок чого забезпечується сталий розвиток країни та суспільства. Забезпечення конституційних прав і свобод людей, у тому числі їхні права на працю, є об'єктами національної та економічної безпеки. За умови того, що молодь не працевлаштована, вона є соціально незахищеною. Сучасний ринок праці в Україні характеризується низкою суперечностей, що найбільше виявляється в диспропорціях щодо попиту та пропозиції робочої сили. Також досить парадоксальним є

© Гбур З. В., 2017

явище, коли на ринку існують вільні вакансії, але бракує кваліфікованої робочої сили. На наш погляд, диспропорції виникають через недосконалість механізмів ринку праці, зокрема ринку праці молодих фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості впливу інтелекту та молодшої робочої сили за кордон досліджували такі провідні науковці, як Л.Б.Баранник [1], К.С.Брензович [2], Є.П.Немеш [2], М.В.Торжевський [12], В.Г.Федоренко [13], О.В.Чуб [14], Р.С.Шаранов [1] та ін. Проте сьогодні малодослідженим залишається питання впливу інтелекту та молодшої робочої сили як чинника безпеки існування нації, що й зумовило вибір теми цієї статті.

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей впливу інтелекту та молодшої робочої сили як чинника безпеки існування нації.

Виклад основного матеріалу. Сильно впливають на ситуацію на світовому ринку праці міграційні процеси. Під час зростання обсягів переміщень через кордони все більше і більше молодих людей залишатимуть свої домівки у надії знайти роботу, що призводить до міграції із сільських регіонів до міст або в інші країни. Це справлятиме вплив на ринки праці в їхніх країнах, а також за кордоном. У час глобалізації та сучасних демографічних тенденцій міграція все більше стає важливим економічним, соціальним і політичним питанням, і тому необхідні детальні статистичні дані для оцінки впливу міграційних процесів на ринок праці [7].

Однією з ключових соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки є безробіття. Воно зумовлює зменшення купівельної спроможності населення, сприяє від'їзду громадян до інших країн, зменшує кількість платників податків і призводить до виникнення додаткових витрат на утримання тих, хто залишився без роботи. Безробіття веде до неповного використання економічного потенціалу суспільства, й тим самим знижує конкурентоспроможність країни, зашкоджує її економічному зростанню. Тому рівень безробіття є важливим показником стану національної безпеки. Водночас безробіття є невід'ємною ознакою ринкової економіки і, за словами видатного англійського економіста Дж.Кейнса, важливим стимулятором активності працюючого населення. Учений також вважав, що повна зайнятість неможлива і визначив безпечну межу безробіття у 3% [6].

Історичний досвід свідчить про те, що жодна країна не розв'язала проблему повної зайнятості або наблизилася до цього. Не можна сказати, що за радянських часів безробіття не існувало взагалі (воно було прихованим), проте основна частина населення була зайнята в суспільному виробництві. У СРСР досить активно створювалися робочі місця. Про безробіття здебільшого говорили як про явище, яке притаманне капіталістичній системі. Із розбудовою ринкової економіки Україна стикнулася з безробіттям безпосередньо. Рівень безробіття не є критичним, проте погіршує й без того складну економічну ситуацію в країні. Отже, на сучасному етапі розвитку України має бути розроблена нова стратегія політики держави щодо подолання безробіття [1].

Зайнятість української молоді формується в контексті глибинних структурних зрушень в економіці країни, які пов'язані з трансформацією галузевої структури економіки від домінування промислово-виробничих видів економічної діяльності до сфери послуг. У цьому сенсі попит і пропозиція молоді на ринку праці суттєво відрізняються від професійно-кваліфікаційної та галузевої структури зайнятості попередніх поколінь. Сфера послуг має багато можливостей для забезпечення оплачуваної зайнятості, однак саме в ній дисципліна та культура дотримання вимог трудового права є значно слабкішими, ніж у промислово-виробничих видах економічної діяльності. Негативні зміни у фактичних трудових відносинах насамперед позначаються на молодих працівниках, більш уразливих до низького рівня заробітної плати, часткової чи повної деформалізації відносин зайнятості, охоплення тимчасовими контрактами і обмеженням правового захисту [9].

На рис. 1 відображено картину флуктації основного показника зайнятості – абсолютна чисельність зайнятого населення за 7 років.

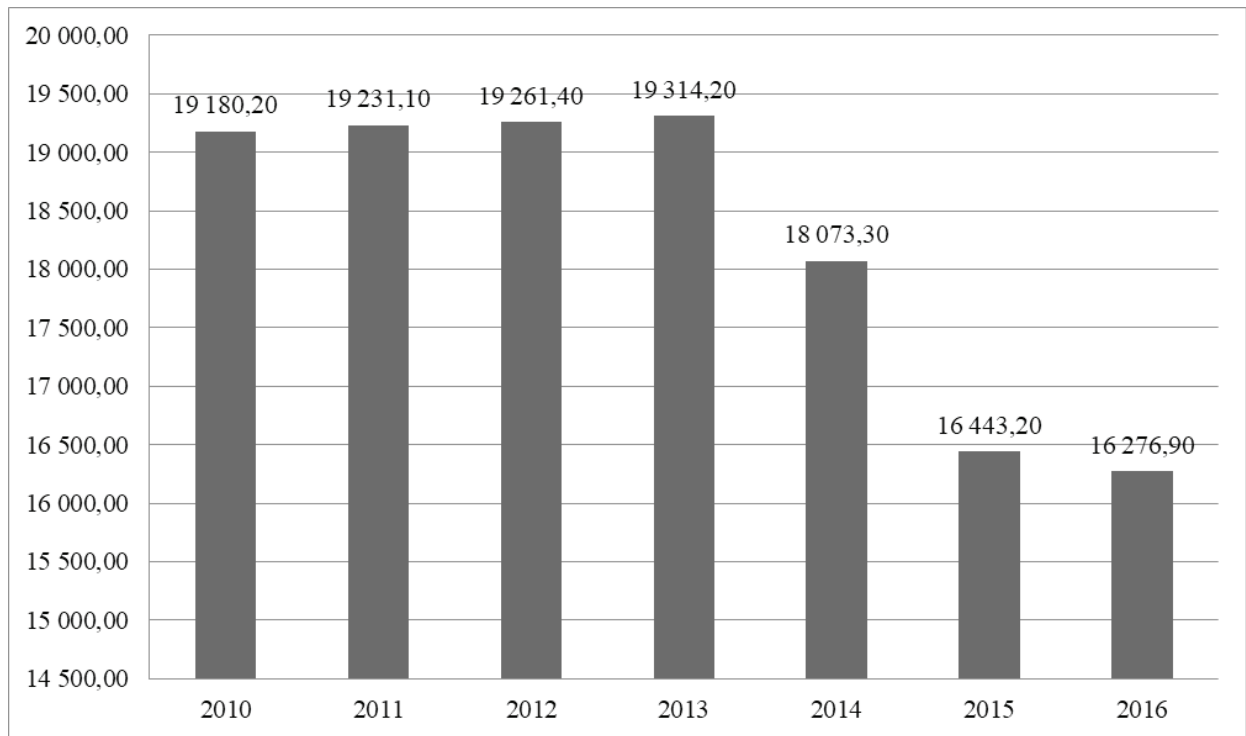

Рис. 1. Динаміка зайнятого населення України впродовж 2010–2016 рр., тис. осіб*

*Джерело. Складено автором на основі [8].

Отже, ми бачимо, що стан зайнятості є тісно пов’язаним з економічною кон’юнктурою, темпами зростання або падіння ВВП країни. Світова економічна криза 2008–2010 рр. болуче відбилася на українській економіці, яка має великий експорт продукції металургійних підприємств. Криза обернулася скороченням робочих місць і чисельності зайнятості. Наступна “яма” – це початок російсько-української війни, утрата 7% території, що скоротило за 2014–2016 рр. ВВП країни на 15%.

Динаміка безробітного населення України впродовж 2010–2016 рр. наведена на рис. 2.

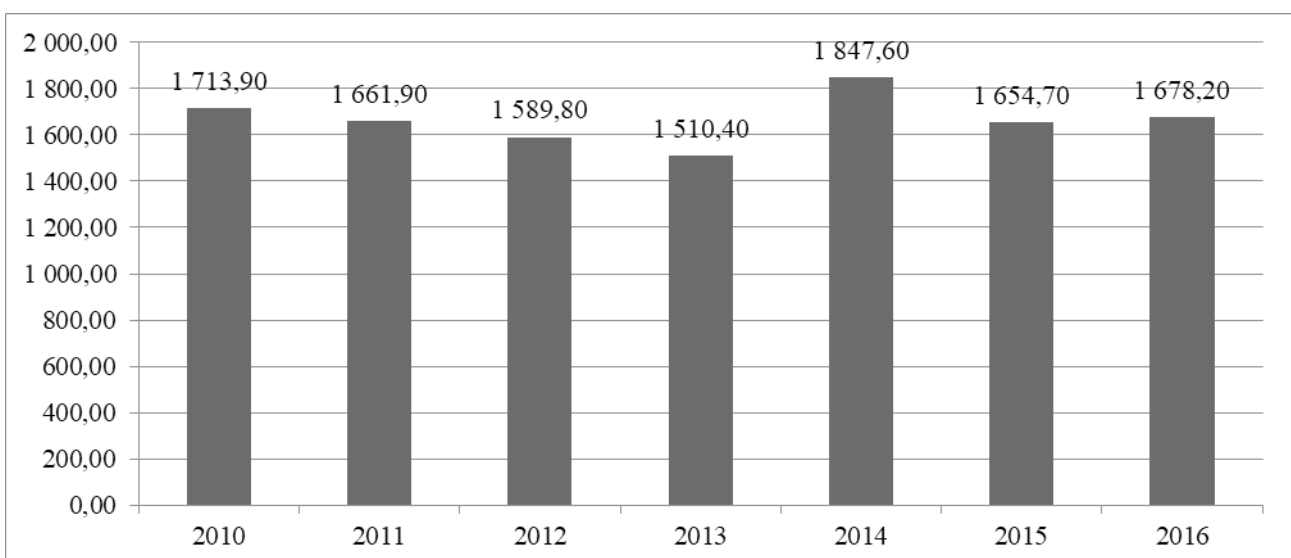

Рис. 2. Динаміка безробітного населення України впродовж 2010–2016 рр., тис. осіб*

*Джерело. Складено автором на основі [8].

Отже, якщо аналізувати дані Державної служби статистики України [8], то такі тенденції прослідковувалися в усіх галузях, крім оптової та роздрібно торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів, фінансової та страхової діяльності, де відбувалося зростання. Якщо аналізувати структуру зайнятого населення за видами економічної діяльності в 2016 р., то найбільшу частку займають оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (22%). Це є сферою надання послуг населенню. Аграрний сегмент (сільське, лісове та рибне господарство) становив 17% від загального показника зайнятості населення; промисловість – 16%, освіта – 9%. Говорячи про галузі, які мають найменшу частку в структурі зайнятості, то серед них слід виділити мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (1%).

Така макроекономічна структура народного господарства зумовлює певні обмеження для працевлаштування молодих спеціалістів. Україна поволі стає аграрно-індустріальною країною з доволі розвиненим третинним сектором економіки.

Молодіжна зайнятість дуже тісно пов'язана із загальною ситуацією у сфері зайнятості. Проте вона має власні виміри та проблеми, що вимагають специфічних заходів у відповідь. Окремі характеристики та виміри молодіжної зайнятості відрізняються залежно від статі, віку, етнічного походження, рівня освіти та професійного навчання, сімейного походження, стану здоров'я та працездатності тощо. Небезпека криється в тому, що найбільш уразливі групи молоді можуть перестати шукати роботу, вважаючи це марним. Вони втрачають довіру до системи управління, яка, на їхню думку, не є спроможною втілити в життя їхні очікування, і у крайніх випадках, це може призвести до політичної нестабільності та зростання екстремізму [14].

Проаналізуємо структуру безробіття за віковими групами в 2016 р. (рис. 3).

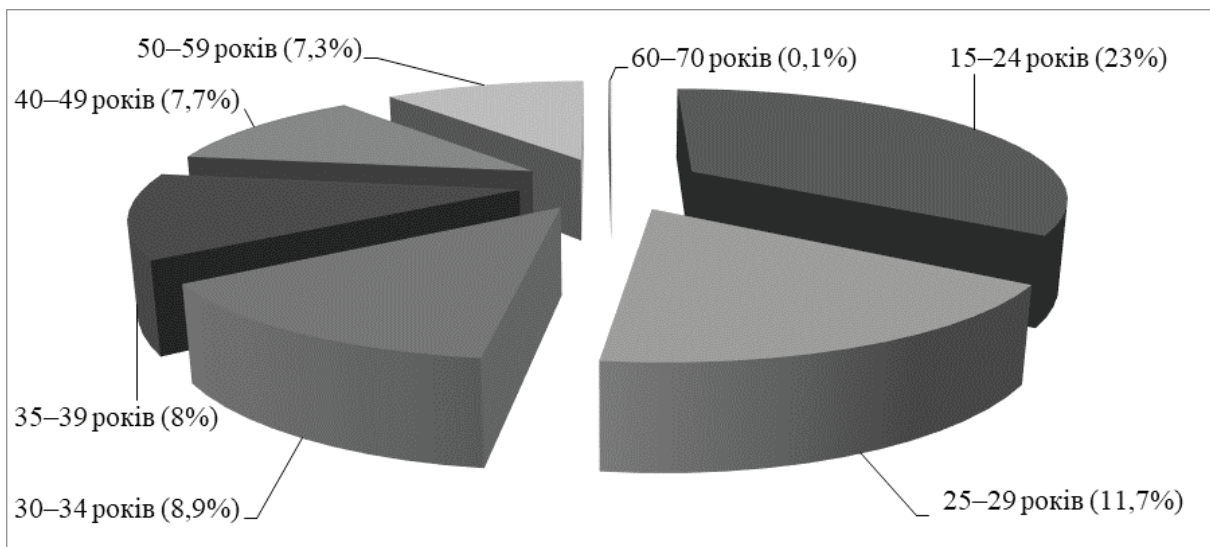

Рис. 3. Структура безробіття за віковими групами в 2016 р., %*

*Джерело. Складено автором на основі [8].

Отже, як бачимо, найбільший рівень безробіття спостерігається у населення віком від 15 до 24 років і досягає 23%. Це зумовлено тим, що молодим фахівцям дуже складно знайти роботу, оскільки роботодавцям потрібні зазвичай працівники з досвідом. Саме такі тенденції змушують молодь виїжджати за кордон у пошуках високооплачуваної роботи.

Сучасні тенденції у сфері молодіжної зайнятості демонструють, що після кількох років зниження молодіжного безробіття його показники знову почали зростати як в Україні, так і у світі. На жаль, молодь позбавлена можливостей гідно працювати з низки причин, зокрема: нерівність у розподілі соціальних благ країн, загальний дефіцит можливостей гідного

працевлаштування випускників тощо. Згідно з офіційною статистикою 71 млн молодих осіб у світі – безробітні [10].

Проведений аналіз дає підстави констатувати, що основними причинами еміграції української молоді на сьогодні є: економічні, що виявляються у прагненні отримати достойну заробітну плату, досягнення більшої конкурентоспроможності на західному ринку праці, хороші умови праці та високий рівень життя за кордоном; соціальні (можливість побачити світ, знайти нових друзів, висока якість навчання за кордоном); політичні, тобто відсутність стабільності, наявність в Україні політичної кризи та війни на Сході України.

Слід зазначити, що молодіжне безробіття не є виключно українською проблемою. Починаючи з 2007 р. кількість безробітних молодих людей у світі збільшилася на 3,4 млн осіб, а офіційно зайнятих – зменшилася на 22,9 млн [12, с. 88]. Міжнародний молодіжний фонд зазначив, що до 2018 р. світовий рівень безробіття серед молоді може досягти 12,8%. Для розв'язання проблеми молодіжного безробіття потрібна нова концепція державної політики регулювання зайнятості. У світі зазвичай уживають таких заходів, як створення підприємств, малих молодіжних підприємств або відділів сприяння працевлаштуванню молоді при ВНЗ або службах зайнятості у вільний від навчання час [1]. Наразі у суспільстві триває дискусія щодо збільшення держзамовлення.

На нашу думку, це не розв'яже проблему в умовах глибокої фінансової кризи, що затягнулася. У держави немає чіткої програми підготовки кадрів в умовах ситуації, яка швидко змінюється під впливом глобалізаційних процесів. Зберігається перекис у підготовці юристів та економістів. Наявність структурної диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією обмежує можливості працевлаштування безробітних і задоволення потреб роботодавців у працівниках.

Фактично відсутня альтернативна державній служба працевлаштування. До того ж держава не створює робочі місця, чим сприяє відпливу молоді та кваліфікованої робочої сили в інші країни. За кордон виїхала вже третина працездатного населення України. Згідно з даними соціологічних опитувань, 52% українського населення і близько 80% молоді охоче залишили б країну за першої можливості [3]. Третина українських трудових мігрантів має вищу освіту. Така ситуація знижує інтелектуальний потенціал України, який визначає її роль і місце у світовому “табелі про ранги”. За прогнозами ЮНЕСКО, досягти високого рівня національного добробуту можуть тільки ті країни, які мають серед працездатного населення 40–60% фахівців з вищою освітою [13]. Як свідчить Голова Міжнародної організації українців “Четверта хвиля” Валерій Рябенко, “в Україні немає навіть державної концепції, яка б визначала принципи, стратегічні і тактичні завдання в питанні трудового міграційного потоку. Нікого не цікавлять загрози, пов'язані з величезним відтоком нашої робочої сили за кордон. Жоден український уряд часів незалежності не поставив перед собою завдання розробити цю стратегічну програму” [3].

Маючи менше досвіду і менше навичок, ніж більшість дорослих людей, молодь часто стикається із особливими труднощами під час пошуку роботи. Глобальний рівень безробіття серед молоді, який довгий час перевищував ті ж самі показники в інших вікових групах, зазнав свого апогею в 2009 р. (світова банково-економічна криза). У періоди економічних спадів молоді люди часто є останніми, кого хочуть наймати, і першими, кого звільняють. У 2010 р. глобальний рівень безробіття серед молоді досягнув 12,6%, тоді як цей показник серед дорослих людей становив 4,8%. Навіть після того, як молодим людям вдається знайти роботу, вони все одно продовжують відчувати нестабільність, нестачу можливостей для професійного розвитку і загрозу безробіття. У молодих людей більше шансів опинитися на уразливому робочому місці, що потім може несприятливо відобразитися на їхньому майбутньому і перспективах доходів. До речі, серед молодих людей нараховується диспропорційна кількість у класі так званих “працюючих бідних”. До того ж існує брак статистичних даних щодо класу працюючих бідних, адже багато з них працює в секторі неформальної економіки. Однак із тих даних, які

доступні, впливає, що молодь становить 23,5% загальної кількості працюючих бідних порівняно з 18,6% небідних працюючих [5].

Особливе значення для забезпечення економічної безпеки України сьогодні має освітня міграція.

Проблема освітньої міграції у сучасному світі набуває все більшої актуальності у зв'язку з низкою причин економічного та соціального характеру. Поглиблення інтернаціоналізації господарських зв'язків, розвиток інтеграційних процесів приводять до розширення можливостей навчання та академічних обмінів за кордоном, збільшення попиту на послуги високоякісної міжнародної освіти. Зростання ролі інтелектуального капіталу в розвитку національних економік актуалізує вивчення причин, наслідків та перспектив міжнародних освітніх міграцій та академічної мобільності, оскільки переважну частину мігрантів становить молодь – найактивніша частина населення, схильна до саморозвитку та адаптації в мультикультурному середовищі, утрата якої для будь-якої економіки може мати вкрай негативні соціально-економічні наслідки [2, с. 32].

До причин прийняття рішення про продовження освіти за кордоном серед української молоді віднесено такі [4]:

- можливість побачити світ, знайти нових друзів тощо;
- досягнення більшої конкурентоспроможності на західному ринку праці;
- хороші умови праці та високий рівень життя за кордоном;
- висока якість навчання за кордоном;
- досягнення більшої конкурентоспроможності на ринку праці.

Питання регулювання освітньої міграції тісно пов'язане з питаннями національної безпеки. Розвинені країни використовують міжнародну освіту як один із інструментів залучення молодого, здібного до навчання, та активного сегмента людського капіталу до національних економік. Участь України в Болонському процесі та поглиблення співпраці з ЄС створює нові можливості для української молоді у сфері здобуття високоякісної європейської освіти і водночас несе із собою традиційні загрози, пов'язані з будь-яким іншим видом міжнародної міграції. Нині Україна є переважно постачальником освітніх мігрантів в інші країни, що зумовлено зростанням доступності освіти за кордоном (головним чином, у країнах ЄС, що межують з Україною), розширенням міжнародної співпраці українських ВНЗ і поглибленням економічних зв'язків із ЄС. Хоча частка освітніх мігрантів у загальній кількості працездатного населення, що виїжджає за кордон, є незначною (близько 3%), вплив процесів виїзду молоді має вкрай неоднозначні наслідки для країни-постачальника мігрантів [2, с. 32].

На сьогодні в українській молоді існують такі особливості вибору освіти за кордоном [4]:

- сучасний стан вищої освіти України не відповідає уявленням про якісну освіту, еталоном якої, зокрема, виступає якість освіти в закордонних університетах;
- теперішній стан вищої освіти, за оцінками молоді, зумовлений присутністю суттєвих недоліків і проблем в українській системі вищої освіти, зокрема: надмірною теоретичною спрямованістю матеріалу, що викладається, застарілістю навчальних програм, проблемами з реалізацією Болонського процесу, бюрократією, невмотивованістю викладачів;
- вищеперелічене впливає на міграційну установку як важіль “виштовхування” молоді на навчання за кордоном.

Навчання за кордоном за умови повернення мігранта на Батьківщину має позитивний ефект для країни походження. У цьому разі країна отримує більш підготовленого спеціаліста, ніж звичайний працівник-мігрант, оскільки він знає мову, а отриманий за роки навчання соціальний і культурний потенціал надає йому кращих адаптаційних характеристик. Навчання за кордоном за програмами обміну або програмами, що фінансуються урядами розвинених країн у межах політики сприяння, також створює певну економію у підготовці кваліфікованих кадрів для країни, що постачає мігрантів. Однак головною загрозою, що постає перед країною-донором студентів, є ризик втрати інтелектуального потенціалу, старіння структури

населення за рахунок виїзду та перетворення освітньої міграції на еміграцію через навчання [2, с. 32].

Існують дані, що вказують на співвідношення навчальної еміграції та імміграції. Так, до Америки їде навчатись у 13 разів більше людей, ніж виїжджає, до Великобританії – у 16 разів, до Австралії – у 22 рази, до Франції – у 4 рази, до сусідньої Чехії – у 3 рази, до України – лише на третину [11].

На національному рівні до ключових проблем зайнятості молодих спеціалістів в Україні належать психологічні, політичні, мотиваційні, соціальні, культурні проблеми, серед яких можна виокремити:

- невідповідність життєвих установок, цінностей і моделей поведінки молоді потребам країни;
- відсутність комплексної системи виявлення та просування ініціативної і талановитої молоді;
- відсутність у молоді інтересу до участі в суспільно-політичному житті суспільства;
- соціальну ізоляцію молодих людей, які перебувають у важкій життєвій ситуації;
- відсутність можливостей для повноцінної соціалізації та залучення в трудову діяльність;
- відсутність національної та соціокультурної самоідентифікації молоді;
- брак знань про інші народи, культури і релігії;
- наявність негативних етнічних і релігійних стереотипів.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу з'ясувати особливості впливу інтелекту та молоді робочої сили як чинника небезпеки існування нації. До них можна віднести:

- високий рівень безробіття. Занепад вітчизняного виробництва, падіння ВВП країни створює обмеження для працевлаштування молодих спеціалістів. Найбільший рівень безробіття спостерігається у населення віком від 15 до 24 років. Це зумовлено тим, що молодим фахівцям дуже складно знайти роботу, оскільки роботодавцям потрібні зазвичай працівники з досвідом;
- освітню міграцію – можливість здобути за кордоном безкоштовну освіту, освіту за рахунок коштів грантів і проектів, а також платну освіту, проте значно дешевше, ніж у вищих навчальних закладах України та більш престижну;
- пошук високооплачуваної роботи. Молодь, яка вже має середньоспеціальну чи навіть вищу освіту, виїжджає за кордон у пошуках високооплачуваної роботи, оскільки в Україні великий розрив між доходами населення і витратами;
- бажання стабільності та почуття безпеки дає імпульс до пошуків можливостей переїхати на постійне проживання до країн Євросоюзу;
- політичну нестабільність та проведення антитерористичної операції на Сході нашої країни;
- психологічний та соціальний вплив телебачення через соціальні та комерційні реклами пропозицій щодо переваг навчання та працевлаштування за кордоном, перспектив, соціальних гарантій тих країн, які запрошують.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в конкретизації чинників, що справляють вплив на вимивання потужної молоді робочої сили з України, а також у з'ясуванні переліку умов, за яких інтелектуальна молодь і молода робоча сила будуть самі зацікавлені залишатися в країні та працювати на її благо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранник Л. Б. Рівень безробіття як індикатор національної безпеки / Л. Б. Баранник, Р. С. Шаранов // Екон. вісн. Нац. гірничого ун-ту. – 2016. – № 4 (56). – С. 55–63.

2. *Брензович К. С.* Міжнародна студентська міграція та її вплив на соціально-економічний розвиток країн / К. С. Брензович, Є. П. Немеш // *Економіка і суспільство*. – 2017. – № 10. – С. 32–36.
3. Герої праці [Електронний ресурс] // Незалежне бюро новин. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua/ua/tema/91803/>.
4. *Гірник Г.* Стан вищої освіти в Україні як чинник формування міграційних установок української молоді / Г. Гірник // *Youth in Central and Eastern Europe Sociological Studies*. – 2017. – № 1 (7). – С. 22–32.
5. Зайнятість молоді: перспективи пошуку гідної роботи у часи змін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/information-centre/news/1412>.
6. *Кейнс Дж.* Загальна теорія зайнятості, відсотків і грошей [Електронний ресурс] / Дж. Кейнс. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/keyns-1/index.htm>.
7. Молодіжна зайнятість: подолання гендерних бар'єрів для молодих жінок і чоловіків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_120504.pdf.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Перехід на ринок праці молоді України : [результати міжнародного дослідження “School-to-work transition surveys” в Україні у 2013 та 2015 роках] / Елла Лібанова, Олександр Цимбал, Лариса Лісогор та ін. // Міжнародне бюро праці. – Женева : МОП, 2014 (Work4Youth publication series; N 41, ISSN: 2309-6780; 2309-6799 (webpdf))
10. Перспективи зайнятості и соціальної зашити в мире 2016: тенденції для молодежи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/moscow/news/WCMS_513728/lang-en/index.htm.
11. Студентська міграція: де українська молодь шукає кращого життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/studencheskaya-migratsiya-ukrainskaya-molodezh-1430144645.html>.
12. *Торжевський М. В.* Проблеми безробіття молоді та напрями їх вирішення / М. В. Торжевський // *Економіка України*. – 2014. – № 1 (626). – С. 87–96.
13. *Федоренко В. Г.* Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи / В. Г. Федоренко // *Економіка та держава*. – 2009. – № 1. – С. 4–5.
14. *Чуб О. В.* Гідна праця для молоді як чинник економічного розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Чуб. – Режим доступу: <http://wiki.kneu.edu.ua/bitstream/2010/21272/1/83-85.pdf>.

REFERENCES

1. Baranny`k L. B., Sharanov R. S. (2016) «Unemployment rate as an indicator of national security», *Naukovy`j zhurnal Ekonomichny`j visny`k Nacional`nogo girny`chogo universy`tetu*. T. 56, vol. 56, pp. 55–63.
2. Brenzovy`ch K.S., Nemesh Ye.P. (2017) «International Student Migration and its Impact on the Socio-Economic Development of the Countries», *Ekonomika i suspil`stvo*, vol.10, pp. 32–36.
3. Heroes of work. Independent news bureau. URL: <http://nbnews.com.ua/ua/tema/91803/>
4. Girny`k G. (2017) «The status of higher education in Ukraine as a factor in the formation of migration systems of Ukrainian youth», *Youth in Central and Eastern Europe Sociological Studies*. vol. 1 (7), pp. 22–32.
5. Youth employment: prospects for finding decent work in times of change. URL: <http://www.un.org.ua/ua/information-centre/news/1412>.
6. Kejns Dzh. «General theory of employment, interest and money» URL: <http://bibliograph.com.ua/keyns-1/index.htm>.

7. Youth employment: overcoming gender barriers for young women and men. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_120504.pdf.
8. Official website of the State Statistical Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Libanova E., Cy`mbal A., Yarosh O., Lisogor L. «Перехід на ринок праці молоді України: the result of the international» School-to-work transition surveys in Ukraine in 2013 and 2015», Mizhnarodne byuro praci. – Zheneva: MOP. (Work4Youth publication series; No. 41, ISSN: 2309-6780; 2309-6799 (webpdf)).
10. Prospects for employment and social protection in the world 2016: trends for young people. URL: http://www.ilo.org/moscow/news/WCMS_513728/lang--en/index.htm.
11. Student migration: where Ukrainian youth are looking for a better life URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/studencheskaya-migratsiya-ukrainskaya-molodezh-1430144645.html>.
12. Torzhevs`ky`j M. V. (2014) «Problems of youth unemployment and directions of their solution», *Ekonomika Ukrayiny`*, vol. 1 (626), pp. 87–96.
13. Fedorenko V. G. (2009) «The Labor Market in Ukraine and Economic Trends in the Conditions of the World Economic Crisis», *Ekonomika ta derzhava*, vol.1, pp. 4–5.
14. Chub O. V. «Decent work for youth as a factor in economic development» URL: <http://wiki.kneu.edu.ua/bitstream/2010/21272/1/83-85.pdf>.

SUMMARY

Problem Statement. Nowadays, national and economic security of Ukraine requires the protection of vital interests of all strata of the population, in particular young people, due to which sustainable development of the country and society is ensured. Enforcement of the constitutional rights and freedoms of people, including their rights to work, are the objects of national and economic security. Provided that young people are unemployed, it is socially unprotected. The current labor market in Ukraine is characterized by a number of contradictions, which most manifests itself in disproportions regarding the demand and supply of labor. There is quite a paradoxical phenomenon, when there are vacancies in the market, as well as lack of skilled labor. In our opinion, disproportions arise due to imperfect mechanisms of the labor market, in particular, the labor market of young professionals.

Analysis of recent research and publications. The features of the outflow of intelligence and young workforce abroad were researched by such leading scholars as L.B.Barannik [1], K.S.Brenzovich [2], E.P.Nemesh [2], M.V.Torzhevsky [12], V.H.Fedorenko [13], O.V.Chub [14], R.S.Sharanov [1], and others. However, as of today, the issue of the outflow of intelligence and young labor force, as a factor of the danger of the existence of a nation, which led to the choice of the subject of this article, remains an issue that is not sufficiently studied.

The objective of the paper is to clarify the peculiarities of the outflow of intelligence and young labor, as a factor of the danger of the nation existence.

Statement of basic material. Migration processes strongly influence on the situation on the world labor market. As border crossings increase, more and more young people will leave their homes in hopes of finding jobs that lead to migration from rural areas to cities or other countries. It will influence on the labor markets in their countries as well as abroad. During the globalization and modern demographic trends, migration is increasingly becoming an important economic, social and political issue, and therefore detailed statistics are necessary to assess the impact of migration processes on the labor market [7].

Unemployment is one of the key socio-economic problems of the modern stage of development of the national economy. It leads to a reduction in the purchasing power of the population, promotes the movement of citizens to other countries, reduces the number of taxpayers and leads to additional costs for the maintenance of unemployed. Unemployment leads to incomplete use of the economic

potential of society, and thus reduces the competitiveness of the country, undermining its economic growth. Therefore, the unemployment rate is an important indicator of the state of national security. However, unemployment is an indispensable feature of the market economy and, according to a prominent English economist, J. Keynes, an important booster of the activity of working population. The scientist also believed that full employment was impossible and identified a safe unemployment rate of 3% [6].

Historical experience testifies that no country has solved the problem of full employment or has approached it. It can not be said that unemployment did not exist at all under Soviet times (it was hidden), but the bulk of the population was employed in social production. In the USSR, working places were created very actively. For the most part, unemployment was spoken of as a phenomenon inherent in the capitalist system. With the development of a market economy, Ukraine faced unemployment directly. The unemployment rate is not critical, but it also worsens the already difficult economic situation in the country. Consequently, at the current stage of Ukraine's development, a new strategy of state policy aimed at overcoming unemployment should be developed [1].

The employment of Ukrainian youth is formed in the context of profound structural changes in the country's economy, which are related to the transformation of the sectoral structure of the economy from the domination of industrial and production activities to the services sector. In this sense, the demand and supply of young people in the labor market differ significantly from the professional qualification and sectoral structure of employment of previous generations. There are many opportunities in the service sector ensuring paid employment, but namely it is the discipline and culture of compliance with labor law requirements are much weaker than industrial-production activities. Negative changes in actual labor relations primarily affect young workers, more vulnerable to low salaries, partial or complete deformation of employment relations, coverage of temporary contracts and restrictions on legal protection [9].

Educational migration is of utmost importance in ensuring the economic security of Ukraine. The problem of educational migration in the modern world is becoming increasingly relevant due to a number of reasons of economic and social nature. The deepening of the internationalization of economic relations, the development of integration processes lead to the expansion of training opportunities and academic exchanges abroad, an increase in the demand for high-quality international education services. The growth of the role of intellectual capital in the development of national economies is actualizing the study of the causes, consequences and prospects of international educational migration and academic mobility, since the bulk of the migrants is youth, the most active part of the population, is inclined to self-development and adaptation in a multicultural environment, the loss of which for any economy can have extremely negative socio-economic consequences [2, p. 32].

Conclusions. The study leads to the following conclusions: firstly, the emigration of young people abroad poses a significant threat to the existence of the Ukrainian nation, as young people who go abroad are eager to stay there for permanent residence; secondly, young people are the driving force behind sustainable development of the country, accordingly, they carry out their vital activities (social, labor, etc.); thirdly, by losing young professionals due to the economic interests, Ukraine loses a significant human potential that undermines our state both economically and culturally. Nowadays, the main reasons for the emigration of young people are the following: economic, manifested in the pursuit of decent salaries, greater competitiveness in the western labor market, good working conditions and high standard of living abroad; social, opportunity to see the world, find new friends, high quality of abroad education; political, lack of stability, the presence of the political crisis in Ukraine and war in the East of Ukraine.